

Slovenská technická univerzita v Bratislave
Fakulta informatiky a informačných technológií

FIIT-0000-00000

Martin Nemček

Spracovanie učebných textov

Bakalárska práca

Vedúci práce: Ing. Miroslav Blšták

December 2015

Slovenská technická univerzita v Bratislave
Fakulta informatiky a informačných technológií

FIIT-0000-00000

Martin Nemček

Spracovanie učebných textov

Bakalárska práca

Študijný program: Informatika

Študijný odbor: 9.2.1 Informatika

Miesto vypracovania: FIIT STU BA

Supervisor: Ing. Miroslav Blšták

December 2015

Anotácia

Slovenská technická univerzita v Bratislave

FAKULTA INFORMATIKY A INFORMAČNÝCH TECHNOLOGIÍ

Študijný program: Informatika

Autor: Martin Nemček

Bakalárska práca: Spracovanie učebných textov

Vedúci práce: Ing. Miroslav Blšták

December 2015

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum....

Annotation

Slovak University of Technology Bratislava

FACULTY OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES

Degree Course: Informatika

Author: Martin Nemček

Bachelor thesis: Spracovanie učebných textov

Supervisor: Ing. Miroslav Blšták

December 2015

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis aute irure dolor in reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint occaecat cupidatat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum....

ACKNOWLEDGMENTS

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.....

DECLARATION

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua....

.....

Martin Nemček

Obsah

1	Úvod	1
2	Analýza	3
2.1	Spracovanie prirodzeného jazyka	3
2.2	Využitie spracovania prirodzeného jazyka	3
2.2.1	Extrakcia informácií	4
2.3	Úlohy spracovania prirodzeného jazyka	4
2.3.1	Značkovanie slovných druhov	5
2.3.2	Rozpoznávanie názvoslovných entít	5
2.3.3	Rozpoznanie koreferencií	6
2.3.4	Rozloženie vzťahov	6
2.4	Nástroje na spracovanie prirodzeného jazyka	7
2.4.1	WordNet	8
2.4.2	StanfordNLP	10
2.4.3	CambridgeAPI	10
2.4.4	Google Ngram	11
2.4.5	AlchemyAPI	12
3	Smerovanie práce	13
4	Opis prototypu	14
4.1	Notenizer	14
4.1.1	Pravidlá	16
4.1.2	Ukladanie a hodnoty pravidiel	16
4.1.3	Vyhľadanie pravidla	17
5	Návrh	18
5.1	Relačná vs. nerelačná databáza	18
5.2	Typy nerelačných databáz	19
5.2.1	Kľúč - hodnota databázy	19
5.2.2	Dokumentové databázy	20
5.2.3	Stĺpcové databázy	20

5.2.4	Grafové databázy	20
5.2.5	Objektovo orientované databázy	21
5.3	MongoDB	21
6	Results	23
6.1	Subsection	23
7	Conslusions	24
	Literatúra	25
A	Technical documentation	26
A.1	Implementation	26
B	User documentation	28
B.1	Instalation	28
B.2	Run the application	28
C	Electronic medium	29

Zoznam obrázkov

1	Strom vzťahov	7
2	Vzťahy vo vete	7
3	Webové rozhranie	9
4	Nadradenosť slov	9
5	StanfordNLP online demo	10
6	Google Ngram Viewer	12
7	AlchemyAPI online demo	13
8	Ukážkový výstup prototypu	16

Zoznam tabuliek

1	Prvky poskytované MongoDB [7]	22
2	Porovnanie konvencie názvov [6]	22

Zoznam ukážok

1	Spustenie StanfordCoreNLP	14
---	-------------------------------------	----

1 Úvod

Internet je v dnešných dňoch zaplnený obrovským množstvom dát a informácií. Mnohé z týchto dát sa na internete vyskytujú mnohonásobne, či už v identickej podobe alebo s úpravou. Avšak, čím ďalej tým viac, z týchto informácií vyskytujúcich sa na internete sú informácie irelevantné.

Stáva sa to až príliš často a myslím, že každý už zažil situáciu, kedy hľadal informácie na nejakú konkrétnu tému a musel sa „prehrabať“ kopou nepodstatných informácií, ktoré mu boli ponúkané. Stáva sa to medzi všetkými kategóriami používateľov na internete.

Jednou z majoritných skupín používateľov, ktorý sa s takouto situáciou stretávajú denno denne sú študenti. Študenti všetkých škôl, od základných až po univerzity, získavajú informácie na učenie, projekty alebo zadania primárne z internetu alebo učebných textov kníh. Keď musia prechádzať obrovské množstvá dát z rôznych zdrojov, je to náročné, často až frustrujúce a berie im to veľmi veľa času. Tento čas by mohli využiť efektívnejšie, napríklad na rozvoj svojich vedomostí.

Učebné texty sú často písané v neštruktúrovanej forme a prirodzenom jazyku. Pre stroje je mnohokrát náročné správne interpretovať tieto informácie. Jedným z hlavných dôvodov je fakt, že každý jazyk je odlišný a obsahuje špecifické charakteristiky, ktoré môžu byť napríklad slovosled vety, gramatické kategórie slov, ale aj vetné členy a vzťahy medzi nimi.

Tieto, ale aj mnohé iné charakteristiky jazyka sa dajú využiť pri jeho spracovaní na takú podobu, aby s ním vedeli aj stroje jednoducho narábať. Takýto proces sa nazýva *spracovanie prirodzeného jazyka* (angl. Natural Language Processing - NLP). Spracovanie jazyka má viacero aplikácií, z ktorých sú to napríklad preklad z jedného jazyka do druhého, vytiahnutie najpodstatnejších entít z textu, prípadne aj štatistika ich výskytu a mnohé ďalšie.

My posunieme spracovanie prirodzeného jazyka ešte o kúsok ďalej a budeme sa zaoberať ako dopomôcť študentom so spracovaním veľkého množstva informácií, hlavne z učebných textov. Študentom najviac pomôže, ak dokážu rýchlo z textu vytiahnuť tie najpodstatnejšie, najdôležitejšie informácie a údaje, ktoré sa im ďalej budú omnoho ľahšie spracovávať. Proces určovania a extrakcie najpodstatnejších

informácií z učebného textu môžeme nazvať spoznamkovávanie.

Zameriame sa hlavne na využitie vetných členov a vzťahov medzi nimi, na určenie najpodstatnejšej informácie z vety. Tieto extrahované informácie následne ponúkneme používateľovi (študentovi).

2 Analýza

V tejto kapitole priblížim a rozoberiem čo je spracovanie prirodzeného jazyka, jeho využitie v aplikáciach a systémoch a jeho hlavné úlohy. Ďalej zanalyzujem nástroje, ktoré sa dajú využiť na spracovanie prirodzeného jazyka a tak isto sa pozriem na aplikácie a systémy, ktorých základom je spracovanie textu.

2.1 Spracovanie prirodzeného jazyka

Spracovanie prirodzeného jazyka (angl. Natural Language Processing - NLP) môže byť definované ako automatické alebo poloautomatické spracovanie ľudského jazyka [5]. Počítače doposiaľ nedokážu plne porozumieť ľudskému jazyku, či už sa jedná o písaný alebo hovorový. Preto hlavným hlavným cieľom NLP je vybudovať výpočtové modely prirodzeného jazyka pre jeho analýzu a generovanie [1].

Porozumenie ľudskej reči je mnohokrát náročné aj pre samotných ľudí a nie to ešte pre počítače. Na svete je veľké množstvo jazykov, ktoré sa od seba líšia charakteristikami typickými pre konkrétny jazyk. Taktiež každý človek sa líši a preto výslovnosť rovnakého slova viacerými ľuďmi môže byť odlišná. Ďalej máme slangové slová a slová typické len pre určité územie. Pri spracovávaní prirodzeného jazyka treba vziať do úvahy tieto a aj ďalšie premenné. Dosiahnutie tohto cieľa je preto často veľmi náročné.

V súčasnosti najpoužívanjšie algoritmy na NLP využívajú strojové učenie. Dosiahnutie úplného porozumenia a spracovania ľudského prirodzeného jazyka by znamenalo vyriešiť *AI-complete* problém, čo znamená, že obtiažnosť tohto problému je ekvivalentná s obtiažnosťou problému vytvorenia počítaču inteligentného ako človek, takzvané „true AI”.

2.2 Využitie spracovania prirodzeného jazyka

V súčasnosti má NLP niekoľko hlavných hlavných využití v aplikáciach a systémoch. Z hľadiska spracovania učebných textov je pre nás najdôležitejšie využitie z pohľadu *extrakcie informácií*, ktoré je podrobnejšie popísané v sekcii [2.2.1 Extrakcia informácií](#) Ďalšie využitia NLP sú napríklad [9]:

- Strojový preklad (angl. Machine Translation)
- Rozpoznávanie reči (angl. Speech Recognition)
- Sumarizáciu textu (angl. Text Summarization)
- Dialógové systémy (angl. Dialogue Systems)
- Výber informácií (angl. Information Retrieval)

2.2.1 Extrakcia informácií

Systémy a aplikácie zamerané na extrakciu informácií vyhľadávajú a extrahujú informácie z textov, článkov a dokumentov, pričom reagujú na používateľove informačne potreby. Výstup z takýchto systémov a aplikácií nepozostáva iba zo zoznamu kľúčových slov, ktoré by sa dali pokladať za extrahované informácie, ale naopak sú v tvare preddefinovaných šablón [9].

Extrakcia informácií využíva niekoľko z hlavných úloh spracovania prirodzeného textu. Sú to *Značkovanie slovných druhov*, *Rozpoznávanie názvoslovných entít*, a ďalšie [9]. Tieto a aj ostatné úlohy spracovania prirodzeného jazyka sú podrobnejšie opísané v sekcii [2.3 Úlohy spracovania prirodzeného jazyka](#).

Výber informácií a extrakcia informácií spolu úzko súvisia, ale sú to dve rozdielne využitia NLP. Prvé spomínané využitie slúži na vyhľadávanie relevantných zdrojov informácií v databázach textov, článkov a dokumentov podľa používateľových potrieb. Na vyhladaných zdrojoch následne prebehne extrakcia informácií.

My sa pri spracovaní textov zameriame hlavne na extrakciu informácií, aby sme dokázali z učebného textu extrahovať relevantné informácie pre študenta, a tým získali poznámky.

2.3 Úlohy spracovania prirodzeného jazyka

NLP ma niekoľko hlavných úloh. Podrobnejšie si priblížime tie, ktoré sú relevantné vzhľadom na implementáciu spracovania učebných textov. Úlohy spracovania prirodzeného textu: [4]

- Značkovanie slovných druhov (angl. Part-of-speech tagging) [2.3.1](#)
- Rozdelenie vety na menšie časti (angl. Chunking)
- Rozpoznávanie názvoslovných entít (angl. Named Entity Recognition) [2.3.2](#)
- Označovanie sémantického postavenie (angl. Semantic Role Labeling)
- Rozpoznanie koreferencií (angl. Coreference resolution) [2.3.3](#)
- Morfologické segmentovanie (angl. Morphological Segmentation)
- Generovanie prirodzeného jazyka (angl. Natural Language Generation)
- Optické rozoznávanie textu (angl. Optical Character Recognition)
- Rozloženie vzťahov (angl. Dependency parsing) [2.3.4](#)
- a mnoho ďalších

2.3.1 Značkovanie slovných druhov

Hlavnou úlohou značkovania slovných druhom (angl. Part-of-speech tagging) je každému slovu vo vete priradiť unikátnu značku, ktorá odrážať jeho syntaktickú úlohu vo vete [4]. Sú to, napríklad v slovenskom jazyku podmet, prísudok, príslovkové určenie alebo v anglickom jazyku noun, adverb, verb, atď. Tak isto to môže byť označenie určujúce množné číslo, napríklad signulár alebo plurál.

Problémom pri značkovaní slovných druhov je mnohoznačnosť. Znamená to, že slovo môže mať viacero významov a môže byť viacerými slovnými druhmi. Napríklad v slovenskom jazyku slovo *kry* môže predstavovať sloveso s významom rozkazu *prikry!*, ale taktiež môže predstavovať podstatné meno s významom *kríky*. V anglickom jazyku to je napríklad slovo *book*, ktoré môže predstavovať podstatné meno (angl. noun) *kniha* alebo sloveso (angl. verb) vo význame *rezervovať*.

2.3.2 Rozpoznávanie názvoslovných entít

Rozpoznávanie názvoslovných entít (angl. Named Entity Recognition) označuje mená a názvy, ktoré sa vyskytujú v texte. Rozdeľuje tieto entity do kategórií, ako sú napríklad *osoby*, *organizácie* alebo *lokácie* [4].

Ťažkosti pri rozpoznávaní názvoslovných entít spôsobuje kapitalizácia slov, takzvané písanie entít s veľkým začiatočným písmenom. V anglickom jazyku to je jednoduché, keďže v angličtine sa entity píšú s veľkým začiatočným písmenom. Príklad je *Slovak University of Technology*. Avšak v iných jazykoch to neplatí a entity sa nemusia písať s veľkým začiatočným písmenom.

2.3.3 Rozpoznanie koreferencií

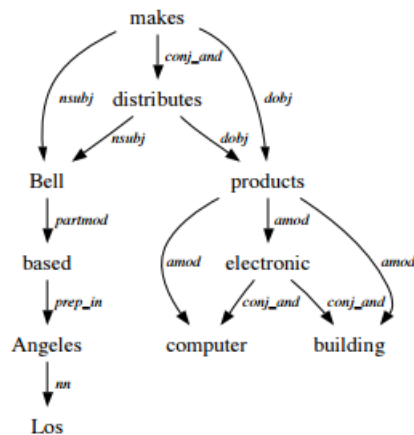
Nájdenie, identifikácia a rozpoznanie koreferencií v texte je úlohou rozpoznávania koreferencií (angl. Coreference resolution). V texte sa často používajú zámenné (angl. pronouns) *to, tí, on*, anglicky *it, those, he* alebo menné frázy (angl. noun phrase). Tieto zámenné a menné frázy sa odkazujú na iné podstatné mená alebo mená a názvy a je úlohou rozpoznávania koreferencií identifikovať referenciu na podstatné meno alebo meno, alebo názov, väčšinou entity z reálneho sveta, na ktoré sa odkazujú. Táto úloha spracovania prirodzeného textu sa využíva v aplikáciách (NLP) ako sú extrakcia informácií (viď. [2.2.1 Extrakcia informácií](#)) a odpovedanie na otázky [\[2\]](#).

Príklad: **Martin Nemček** napísal túto bakalársku prácu. **On** študuje na FIIT STU BA.

Tu je vidno, že zámeno *on* sa odkazuje na meno *Martin Nemček*.

2.3.4 Rozloženie vzťahov

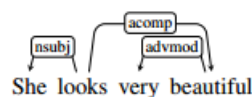
Rozloženie na vzťahy nám poskytuje jednoduchý opis gramatických vzťahov slov vo vete. Aplikovaním rozloženia vzťahov na vetu *Bell, based in Los Angeles, makes and distributes electronic, computer and building products*, vznikne strom vzťahov (angl. dependency tree) (viď. obrázok [1 Strom vzťahov](#)) [\[3\]](#).

Obr. 1: *Strom vzťahov*

V tomto orientovanom stromovom grafe slová vety predstavujú vrcholy, pričom prechody medzi vrcholmi, hrany, sú reprezentované vzťahmi medzi nimi.

Ďalšia reprezentácia vzťahov zapisuje vzťahy priamo do vety. Na obrázku 2 [Vzťahy vo vete](#) vidíme, že medzi slovami *She* a *looks* je vzťah **nsubj** - nominal subject, medzi *looks* a *beautiful* je vzťah **acomp** - adjectival complement, a v neposlednom rade medzi slovami *very* a *beautiful* je vzťah **advmod** - adverb modifier [3].

Obr. 2: *Vzťahy vo vete*

2.4 Nástroje na spracovanie prirodzeného jazyka

V súčasnosti je vyvinutých alebo sú vo vývoji viacero nástrojov, ktoré sa dajú použiť pri spracovávaní prirodzeného jazyka. Vývoj takýchto nástrojov je podporovaný na známych univerzitách ako sú napríklad Princeton, Stanford alebo Cambridge ale samozrejme svoje slovo tu ma aj veľikán Google. Pozrieme sa bli-

žšie na niektoré z týchto nástrojov, čo ponúkajú a ako sa dajú využiť.

2.4.1 WordNet

WordNet je databáza anglických slov vyvíjaná na Princetonskej univerzite. Databáza obsahuje podstatné mena, prídavné mená, slovesá a príslovky, ktoré sú zatriedené do synonymických sád, synsetov.

Tento nástroj je dostupný vo webovej verzii (vid'. Obr. 3), ale ponúka stiahnutie aj jeho databázových súborov, ktoré, po splnení licenčných požiadaviek, sa dajú využívať v projektoch.

Slová do synsetov sú zaraďované podľa významu. To znamená, že slová *auto* a *automobil*, ktoré sú zameniteľné vo vete, sú zaradené do rovnakého synsetu. WordNet v súčasnosti (r. 2015) obsahuje 117 000 synsetov. Každý z týchto synsetov taktiež obsahuje krátku ukážku použitia slova.

Vo WordNet-e sa nachádzajú aj vzťahy medzi slovami v zmysle nadradenosti. Tým sa myslí to, že *stolička* je *nábytok* a *nábytok* je fyzická vec a takto to pokračuje až po najvyššie slovo, od ktorého „dedia” všetky - entita (vid'. Obr. 4). Okrem vzťahu nadradenosti WordNet obsahuje aj vzťah zloženia. *Stolička* sa skladá z *operadla* a *nôh*. Toto zloženie je typické len konkrétne slovo a neprenáša sa hore stromom nadradenosti, lebo pre *stoličku* je typické, že sa skladá z *operadla* a *nôh*, ale to už nie je typické pre *nábytok*. Prídavné mená obsahujú aj vzťah antonymity, takže slovo *suchý* bude prepojené so slovom *mokrý* ako so svojím antonymom.

WordNet Search - 3.1
 - [WordNet home page](#) - [Glossary](#) - [Help](#)

Word to search for:

Display Options: (Select option to change)

Key: "S:" = Show Synset (semantic) relations, "W:" = Show Word (lexical) relations
 Display options for sense: (gloss) "an example sentence"

Noun

- [S: \(n\)](#) **chair** (a seat for one person, with a support for the back) *"he put his coat over the back of the chair and sat down"*
- [S: \(n\)](#) [professorship](#), **chair** (the position of professor) *"he was awarded an endowed chair in economics"*
- [S: \(n\)](#) [president](#), [chairman](#), [chairwoman](#), **chair**, [chairperson](#) (the officer who presides at the meetings of an organization) *"address your remarks to the chairperson"*
- [S: \(n\)](#) [electric chair](#), **chair**, [death chair](#), [hot seat](#) (an instrument of execution by electrocution; resembles an ordinary seat for one person) *"the murderer was sentenced to die in the chair"*
- [S: \(n\)](#) **chair** (a particular seat in an orchestra) *"he is second chair violin"*

Verb

- [S: \(v\)](#) **chair**, [chairman](#) (act or preside as chair, as of an academic department in a university) *"She chaired the department for many years"*
- [S: \(v\)](#) [moderate](#), **chair**, [lead](#) (preside over) *"John moderated the discussion"*

Obr. 3: Webové rozhranie

Noun

- [S: \(n\)](#) **chair** (a seat for one person, with a support for the back) *"he put his coat over the back of the chair and sat down"*
 - [direct hyponym](#) / [full hyponym](#)
 - [part meronym](#)
 - [direct hypernym](#) / [inherited hypernym](#) / [sister term](#)
 - [S: \(n\)](#) [seat](#) (furniture that is designed for sitting on) *"there were not enough seats for all the guests"*
 - [S: \(n\)](#) [furniture](#), [piece of furniture](#), [article of furniture](#) (furnishings that make a room or other area ready for occupancy) *"they had too much furniture for the small apartment"; "there was only one piece of furniture in the room"*
 - [S: \(n\)](#) [furnishing](#) ((usually plural) the instrumentalities (furniture and appliances and other movable accessories including curtains and rugs) that make a home (or other area) livable)
 - [S: \(n\)](#) [instrumentality](#), [instrumentation](#) (an artifact (or system of artifacts) that is instrumental in accomplishing some end)
 - [S: \(n\)](#) [artifact](#), [artefact](#) (a man-made object taken as a whole)
 - [S: \(n\)](#) [whole](#), [unit](#) (an assemblage of parts that is regarded as a single entity) *"how big is that part compared to the whole?"; "the team is a unit"*
 - [S: \(n\)](#) [object](#), [physical object](#) (a tangible and visible entity; an entity that can cast a shadow) *"it was full of rackets, balls and other objects"*
 - [S: \(n\)](#) [physical entity](#) (an entity that has physical existence)
 - [S: \(n\)](#) [entity](#) (that which is perceived or known or inferred to have its own distinct existence (living or nonliving))

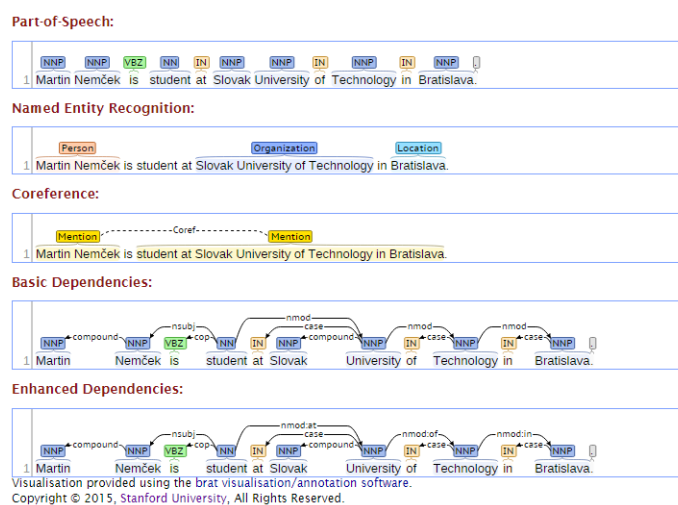
Obr. 4: Nadradenost' slov

2.4.2 StanfordNLP

Nástroj StanfordNLP je vyvíjaný na Stanfordskej univerzite. Skladá sa z niekoľkých softvérov, ktoré sa zameriavajú na úlohy spracovania prirodzeného jazyka popísané v sekcii [2.1 Spracovanie prirodzeného jazyka](#). Sú to softvéry *Stanford Parser*, *Stanford POS Tagger*, *Stanford EnglishTokenizer*, *Stanford Relation Extractor* a mnoho ďalších. *Stanford CoreNLP* zahŕňa viacero z týchto softvérov, a práve tento nástroj budeme používať pri spracovaní učebných textov.

Nástroje StanfordNLP sú implementované v Jave, ale sú dostupné aj v iných programovacích jazykoch ako C#, PHP alebo Python.

Dostupné je aj online webové demo. Na obrázku [5 StanfordNLP online demo](#) vidíme výstupy z nástrojov ponúkaných balíkom StanfordNLP pre jednoduchý vstupný text skladajúci sa z jednej vety „Martin Nemček is student at Slovak University of Technologies in Bratislava.”.

Obr. 5: *StanfordNLP online demo*

2.4.3 CambridgeAPI

CambridgeAPI je vytvorený na Cambridge univerzite. Umožňuje prístup k viacerým rôznym slovníkom. Momentálne tento nástroj ponúka prístup k pätnástim prekladovým slovníkom ako napríklad anglicko-čínsky, anglicko-ruský, anglicko-

arabský, anglicko-japonský a ďalšie. Všetky prekladové slovníky majú primárny jazyk angličtinu. Slovenčinu v súčasnosti nepodporuje.

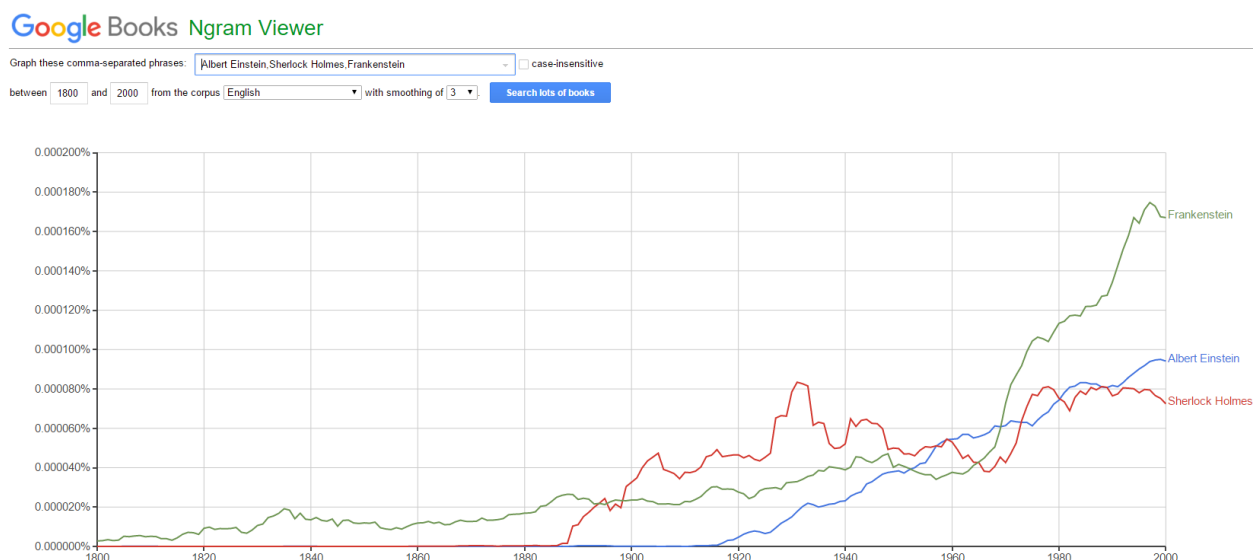
Spomínaný nástroj funguje na princípe dopytovania pomocou HTTP protokolu. Na obdržanie korektnej odpovede je potrebné mať osobný API kľúč. Ten sa dá získať kontaktovaním správcov CambridgeAPI.

2.4.4 Google Ngram

Google Ngram je postavený na ďalšom softvéri tohto giganta, Google Books. V knihách, napísané od roku 1500 až do súčasnosti, vyhľadáva výskyty n-gramov. Podporuje len niektoré jazyky, ako angličtina, francúzština, ruština, čínština a ďalšie. Na vyhľadávanie v knihách využíva optické rozoznávanie textu, pričom dokáže spracovať regulárne výrazy, pričom tie môžu byť použité iba ako náhrada celého slova, ale nie uprostred slova. Slovné spojenie „* Einstein” spracuje, pričom „Albert Einste*n” nie.

N-gram je postupnosť n za sebou idúcich slov alebo častí textu. *Martin* je n-gram veľkosti jedna, 1-gram alebo unigram. *Martin Nemček* je n-gram veľkosti dva, 2-gram alebo bigram a tak ďalej, pričom n môže byť ľubovoľné kladné, celé číslo.

Google Ngram Viewer poskytuje vizualizáciu vyhľadaných dát. Je dostupný vo webovom rozhraní. Na obrázku [6 Google Ngram Viewer](#) vidno vizualizáciu výskytu mien *Albert Einstein*, *Sherlock Holmes*, *Frankenstein* v knihách od roku 1800 do roku 2000.

Obr. 6: Google Ngram Viewer

Tento nástroj okrem iného ponúka aj surové (angl. raw) dáta na stiahnutie.

2.4.5 AlchemyAPI

AlchemyAPI dvanásť funkcií, z ktorých sú niektoré zamerané na úlohy spracovania prirodzeného jazyka popísané v sekcii [2.1 Spracovanie prirodzeného jazyka](#), ako napríklad extrakcia entít, extrakcia kľúčových slov, extrakcia vzťahov, ale aj iné zaujímavé funkcie, napríklad extrakcia autora z textu.

Na používanie tohto nástroja je potrebné sa zaregistrovať pre obdržanie API kľúču. S týmto kľúčom je tisíc dopytov denne zdarma. Dostupnosť v programovacích jazykoch je široká, keďže ponúka knižnicu v deviatich najpoužívanějších programovacích jazykoch.

Pre AlchemyAPI je dostupné aj online webové demo, vid' obrázok [7 AlchemyAPI online demo](#), kde je vidno širokú ponuku, ktorú tento nástroj ponúka.

LANGUAGE: English
AlchemyAPI uses natural language processing, artificial intelligence, deep learning and massive-scale web crawling to power its text analysis capabilities. Try entering your own text in this text box to see what knowledge AlchemyAPI can extract from your unstructured data.						
Click here to learn more about entities . Visual JSON API						
Entities	artificial intelligence		AlchemyAPI		natural language	
Keywords						
Taxonomy						
Concepts						
Document Sentiment						
Targeted Sentiment						
Relations						
Language						
Title						
Author						
Text	Entity	Relevance	Sentiment	Type	Subtypes	Linked Data
Feeds	artificial intelligence	0.778396	neutral	FieldTerminology		
Microformats	natural language	0.68469	positive	FieldTerminology		
	AlchemyAPI	0.676997	positive	Company		

Obr. 7: AlchemyAPI online demo

Dáta sú vo formáte JSON a okrem spracovania prirodzeného jazyka AlchemyAPI ponúka aj nástroje na extrahovanie obsahu z obrázku alebo rozpoznávanie tvári na obrázkoch.

3 Smerovanie práce

V letnom semestri plánujem dokončiť prototyp. To znamená, spraviť používateľské rozhranie, ktoré bude umožňovať vložiť text na spracovanie, zobrazí poznámky a tak isto umožní používateľovi pre ľubovlnú vetu pozmeniť tvar poznámky poznámky. Tieto zmeny sa uložia do databázy a zohľadnia pri ďalšom použití.

Okrem dokončenia prototypu plánujem napísať všetky potrebné kapitoly a dokončiť tým celú prácu.

4 Opis prototypu

V zimnom semestri som implementoval prototyp aplikácie na spoznámkovanie učebného textu.

4.1 Notenizer

Notenizer je prototyp aplikácie na extrahovanie relevantných informácií z učebných textov. Využíva nástroj Stanford CoreNLP, ktorý je implementovaný v Jave, ale cez IKVM je portnutý aj na C#. Na ukážke [1 Spustenie StanfordCoreNLP](#) je ukázané prepojenie nástroja StanfordCoreNLP s aplikáciou Notenizer.

```
String jarRoot = @"stanford-corenlp-3.5.2-models";

Properties properties = new Properties();
// Zvolime, ktore nastroje chceme pouzit.
// pos = part-of-speech tagger
// ssplit = sentence split
// atd.
properties.setProperty("annotators", "tokenize, ssplit, pos, parse");
properties.setProperty("sutime.binders", "0");
properties.setProperty("ner.useSUTime", "false");

// Nastavenie aktualneho priecinku, aby StanfordCoreNLP vedel najst
// vsetky potrebne subory
String currentDirectory = Environment.CurrentDirectory;
Directory.SetCurrentDirectory(jarRoot);
StanfordCoreNLP pipeline = new StanfordCoreNLP(properties);
Directory.SetCurrentDirectory(currentDirectory);

// Vytvorenie anotacie z textu
Annotation annotation = new Annotation(text);

// Spustenie
pipeline.annotate(annotation);
```

Ukážka 1: *Spustenie StanfordCoreNLP*

Údaje získane z tohto nástroja, napríklad POS značky, vzťahy medzi slovami, pozície slov a mnoho ďalších, Notenizer ďalej spracováva. Najdôležitejšie vlastnosti, ktoré sa využívajú v najväčšej miere pri spracovávaní sú závislosti (angl. dependency) medzi slovami vo vete.

Spracovávaný text sa postupne spracováva po vetách. Každá veta sa samostatne „rozparsuje”, spoznámkuje. Vety sa parsujú na základe pravidiel. Na začiatku je daná statická sada pravidiel na spracovanie viet a textov. Po tom, ako sa celý text spracuje, tak sa použité pravidlá uložia do databázy aj s informáciami o pôvodnej vete a novo vytvorenej, zjednodušenej vete. Následne pri opätovnom používaní aplikácie, keď sa začne spracovávať text, tak sa vyhľadajú pre každú vetu pravidlá v databáze, vyberú sa tie s najväčšou zhodou a podľa toho sa spracuje daná veta. Statické pravidla na spracovanie vety sa v tomto prípade použijú len v prípade, ak v sa v databáze nenašli žiadne pravidlá na spracovanie vety, ktoré by pre danú vetu vyhovovali, to znamená, že takúto alebo podobnú vetu zatiaľ Notenizer nespracovával.

Na obrázku [8 Ukážkový výstup prototypu](#) je ukázaný ukážkový výstup prototypu pre vstupný text z wikipédie: *Czech Republic (Czech: Česká republika) is a country in Central Europe, sometimes also known as Czechia (Czech: Česko). The capital and the biggest city is Prague. The currency is the Czech Crown (koruna česká - CZK). 1 € is about 27 CZK. The president of the Czech Republic is Miloš Zeman. The Czech Republic's population is about 10.5 million. The local language is Czech language. The Czech language is a Slavic language. It is related to languages like Slovak and Polish. In 1993 the Czech Ministry of Foreign Affairs announced that the name Czechia be used for the country outside of formal official documents. This has not caught on in English usage. Czech Republic has no sea; its neighbour countries are Germany, Austria, Slovakia, and Poland.*

Výstup je v tvare [pôvodná veta] ==> [poznámka z pôvodnej vety].

```

Parsed note: Czech Republic (Czech: Česká republika) is a country in Central Europe, sometimes also known as Czechia (Czech: Česko). ==> Czech Republic is country in Europe.
Parsed note: The capital and the biggest city is Prague. ==> Capital is Prague.
Parsed note: The currency is the Czech Crown (koruna česká - CZK). ==> Currency is Czech Crown.
Parsed note: 1? is about 27 CZK. ==> 1 $ is 27 CZK.
Parsed note: The president of the Czech Republic is Miloš Zeman. ==> President is Zeman.
Parsed note: The Czech Republic's population is about 10,5 million. ==> Population is million.
Parsed note: The local language is Czech language. ==> Local language is Czech language.
Parsed note: The Czech language is a Slavic language. ==> Czech language is Slavic language.
Parsed note: It is related to languages like Slovak and Polish. ==> It is related to languages like Slovak.
Parsed note: In 1993 the Czech Ministry of Foreign Affairs announced that the name Czechia be used for the country outside of formal official documents. ==> In 1993 Ministry announced. Czechia be used for country outside_of documents.
Parsed note: This has not caught on in English usage. ==> This has caught in usage.
Parsed note: Czech Republic has no sea; its neighbour countries are Germany, Austria, Slovakia, and Poland. ==> Republic has no sea. Neighbour countries are Slovakia and Poland.

```

Obr. 8: Ukážkový výstup prototypu

4.1.1 Pravidlá

Pri spracovaní pôvodnej vety sa na túto vetu aplikuje *pravidlo na spracovanie*. Toto pravidlo obsahuje okrem iného zoznam závislostí slov vo vete. Podľa týchto závislostí slov vo vete sa spracováanej vete vyhľadajú slová, ktoré majú byť použité v poznámke. Vyhľadávajú sa podľa okrem iného podľa POS značiek a indexov vo vete.

4.1.2 Ukladanie a hodnoty pravidiel

Po spracovávaní sa do databázy uložia použité pravidla aj s ostatnými informáciami o pôvodnej a novej vete. Ukladá sa

- Hodnota pôvodnej a novej vety
- Zoznam indexov slov za ktorými bola v poznámke ukončená veta (ak pôvodná veta je súvetie, tak z nej môže vzniknúť viacero poznámok)
- Všetky závislosti slov v pôvodnej vete
- Všetky závislosti slov v poznámke

pričom každá závislosť slov vo vete sa skladá z

- Názvu závislosti
- Hodnota governora závislosti

- Hodnota dependenta závislosti
- Pozícia závislosti vo vete
- POS značka a index slova pre governora aj dependenta

4.1.3 Vyhľadanie pravidla

Pri spracovávaní vety sa v prvok kroku pozrie do databázy a vyhladá sa pravidlo na spracovanie tejto vety.

Pravidlo sa v databáze vyhladáva podľa nasledovných podmienok.

1. Počet závislostí vety
2. Názvy závislostí vety

Veta v databáze, ktorej pravidlo chceme použiť, musí spĺňať tieto dve pravidlá. Musí mať rovnaký počet závislostí vo vete ako aktuálne spracovávaná veta a taktiež názvy všetkých závislostí musia sedieť.

Avšak pri týchto podmienkach môže nastať situácia, kedy pre aktuálne spracovávanú vetu bude vyhovovať viacero viet z databázy. V tomto prípade určujeme pravidlo vety s najväčšou zhodou a to sa následne aplikuje.

Zistenie najväčšej zhody má viacero krokov. Najskôr sa spočítavajú zhody POS značiek governorov a dependentov a indexy slov nezávisle od seba, čiže sa len zisťuje, či spracovávaná veta obsahuje závislosť s nejakou hodnotou indexu, alebo governora, atď. V druhom kroku sa spočítavajú zhody POS značiek a zároveň aj indexov slov vo vete. To znamená, že sa zisťuje, či sa v spracovávanej vete nachádza napríklad závislosť, ktorej governor má hodnotu *car* a zároveň má index hodnotu 3. V poslednom, treťom, kroku sa zisťuje, či sa závislosti zhodujú na všetkých hodnotách, čiže governor a jeho hodnota a index a dependent a jeho hodnota a index *súčasne*.

Tieto tri hodnoty sa na záver spočítajú a tým získame percentuálne ohodnotenie zhody viet.

5 Návrh

5.1 Relačná vs. nerelačná databáza

Relačné databázy boli dlhé roky populárnou a finančne nenáročnou voľbou pri tvorbe veľkých podnikateľských aplikácií. Avšak s rozmachom variácie dát v posledných rokoch sa začali objavovať a vznikať nerelačné databázy, aby pokryli požiadavky na nové aplikácie. [7].

Relačné databázy sú momentálne používané vo väčšine súčasných aplikácií a pracujú spoľahlivo pri obmedzenom množstve dát [6]. Problém s relačným modelom relačných databáz nastáva, keď vzniká potreba aplikácie s obrovským množstvom dát. Menovite rozšíriteľnosť (angl. scalability) sa stáva najväčším problémom relačných databáz a toto viedlo k vývoju a vzniku nového modelu, NOSQL (no SQL) databáz [8].

NOSQL databáza narozdiel do RDBMS modelu (Relation Data Base Management System) a je navrhnutá aby sa bola jednoducho rozšíriteľná so zväčšovaním sa. Väčšina NOSQL databáz odstránila niektoré nepotrebné prvky RDBMS modelov, čím sa stali podstatne ľahšími a efektívnejšími ako ich náprotivok RDBMS systémy. Toto na druhej strane spôsobilo, že NOSQL model negarantuje vlastnosti ACID (Atomicity, Consistency, Isolation, Durability), ale naopak garantuje vlastnosti BASE (Basically Available, Soft state, Eventual Consistency) [8].

Nerelačné databázy neukladajú údaje v tabuľkách, nemajú fixnú schému a majú jednoduchý dátový model. Tieto vlastnosti im umožňujú jednoducho spracovávať neštruktúrované dáta, ako sú dokumenty, e-maily a mnoho ďalších [6]. Tieto databázy sa delia na viacero druhov a čím ďalej, tým majú viacero využití.

Existuje hneď niekoľko prípadov, kedy je lepšie použiť nerelačnú databázu namiesto relačnej databázy. Keď je potrebné, aby aplikácia dokázala spracovávať rôzne typy a tvary dát a spravovať aplikáciu efektívnejšie pri rozširovaní, je rozhodne výhodnejšie použiť nerelačnú databázu. Niektoré databázy, ako napríklad dokumentová databáza MongoDB uľahčuje vývoj aplikácií, keďže jeho dokumentová štruktúra dát je jednoducho namapovateľná na moderné, objektovo-orientované programovacie jazyky a tým pádom nie je potreba využívať kom-

plexnú objektovo-relačnú mapovaciu vrstvu, ktorá je nutná pri použití relačných databáz na prevod objektov z programovacie jazyka na perzistentné objekty v databáze. Všeobecne je omnoho ľahšie rozšíriť schému / model nerelačnej databázy ako rozširovať schému relačnej databázy [7].

My budeme využívať dokumentovú databázu, konkrétne MongoDB, na ukladanie spracovaných dát. Keďže skoro každý text a veta je odlišná, tak pre každý text a vetu budeme ukladať, odlišné alebo odlišný počet dát, a preto a aj pre ostatné vlastnosti dokumentovej databázy MongoDB podrobnejšie opísané v kapitole ..., bola voľba tejto databázy jednoznačná.

5.2 Typy nerelačných databáz

Nerelačné databázy majú niekoľko typov, v nasledujúcich kapitolách si priblížime hlavné z nich.

5.2.1 Kľúč - hodnota databázy

Nerelačné databázy typu kľúč - hodnota sú v svojej podstate celkom jednoduché, ale zároveň efektívne. Umožňujú používateľovi ukladať dáta ľubovoľne, keďže neobsahujú schémy. Uložené dáta sa skladajú z dvoch častí. Prvá časť je kľúč a druhá časť je hodnota [8], pričom kľúč je samo-generujúci string a hodnota môže byť takmer čokoľvek, od string, JSON cez BLOB až po dokonca aj obrázok [6].

Kľúč - hodnota databázy sú veľmi podobné hašovacím tabuľkám, kde kľúč je indexom do tabuľky, pomocou ktorého používateľ môže pristúpiť k hodnote daného kľúču. Tento typ databáz uprednostňuje rozšíriteľnosť pred konzistenciou. Ponúka vysokú konkurenčnosť (angl. concurrency), rýchle vyhľadávanie a schopnosť uloženia veľkého množstva dát za cenu spojovacích a agregáčnych operácií. Taktiež je veľmi náročné vytvoriť ľubovoľný pohľad na dáta z dôvodu chýbajúcej schémy [8].

Najznámejšími predstaviteľmi tohto typu databáz sú *Amazon DynamoDB* a *RIAK*.

5.2.2 Dokumentové databázy

Dokumentové databázy ukladajú dáta vo forme dokumentov, vďaka čomu ponúkajú vysoký výkon a horizontálnu rozšíriteľnosť [8]. Uložené dokumenty možu nadobúdať rôzne typy, ako napríklad JSON, BSON, XML a BLOB, ktoré poskytujú veľkú flexibilitu pre dáta [7]. Každý záznam v takejto databáze preto môže mať inú štruktúru, napríklad počet alebo typ polí, čo šetrí úložným priestorom, keďže neobsahuje nepotrebné prázdne polia [8].

Dokumenty v databáze sú referencované kľúčom, ktorý môže byť string, cesta, ale dokonca aj dokument [8]. Majú dynamickú schému, čo umožňuje vytvárať záznamy bez toho, aby bolo potrebné predtým definovať štruktúru. Uľahčujú zmenu štruktúry záznamov jednoduchým pridaním, odstránením alebo zmenením typu poľa. Vďaka svojej štruktúre sú dokumenty ľahko namapovateľné na objekty z objektovo-orientovaných programovacích jazykov a odstraňujú tým potrebu pre použitie objektovo-relačnej mapovacej vrstvy [7].

Primárne využitie týchto databáz je v aplikáciách, ktoré potrebujú ukladať dáta, ktorých štruktúra je vopred neznáma alebo sa mení. Predstaviteľmi sú napríklad *MongoDB* alebo *CouchDB* databázy.

5.2.3 Stĺpcové databázy

Stĺpcové databázy musia mať preddefinovanú schému, v ktorej sú jednotlivé bunky záznamov zoskupené do kolekcie stĺpcov [6]. Dáta nie sú ukladané do tabuliek, ale do masívne distribuovaných architektúr, za hlavným zámerom, aby agregácia dát môže prebehnúť veľmi rýchlo s redukováním I/O aktivity.

Tento typ databáz taktiež poskytuje veľkú rozšíriteľnosť v ukladaní dát.

Najvhodnejšie je využívať takéto databázy v analytických aplikáciách alebo aplikáciách, ktoré získavajú dáta pomocou metódy *data mining* [8].

5.2.4 Grafové databázy

Grafové databázy sú špeciálny typ databáz, v ktorých sú dáta uložené vo forme grafu. Graf pozostáva z vrcholov a hrán, pričom vrcholy predstavujú objekty a hrany reprezentujú vzťahy medzi nimi. Každý vrchol okrem iného obsahuje aj

pointer na príslušné vrcholy, čo umožňuje prechádzať obrovské množstvo dát v rýchlejšie ako relačné databázy [8].

Údaje sa ukladajú v polo-štruktúrovanej forme, kde je kladený hlavný dôraz na prepojenia medzi dátami. Grafové databázy spĺňajú vlastnosť ACID a sú veľmi vhodné pre biometrické aplikácie alebo aplikácie sociálnych sietí. Hlavným predstaviteľom grafových databáz je *Neo4j* [8].

5.2.5 Objektovo orientované databázy

Objektovo orientované databázy ukladajú dáta vo forme objektov, rovnako ako sú údaje reprezentované v objektoch v objektovo orientovaných programovacích jazykoch (OOP). Tieto databázy podporujú všetky vymoženosti OOP, ako enkapsulácia, polymorfizmus, ale aj dedenie. Tento typ nerelačných databáz robia moderný vývoj softvéru jednoduchším [8].

5.3 MongoDB

MongoDB je dokumentová nerelačná databáza vytvorená v C++ spustená v roku 2009 [8]. Ukladá dáta v dokumentoch vo formáte BSON (Binary JSON), ktorých štruktúra sa môže meniť. Využíva dynamickú štruktúru schém, preto dokáže vytvárať záznamy bez preddefinovanej štruktúry dát, ale tá štruktúra sa vytvára za behu, pričom môže byť veľmi jednoducho pozmenená pridaním, odstránením, zmenou typu poľa dokumentu určujúceho štruktúru. Umožňuje jednoduché ukladanie dát s hierarchickými vzťahmi alebo komplexnejších štruktúr, ako sú napríklad polia, listy alebo vnorené polia [7].

Vlastnosti ako chybová tolerancia, perzistencia a konzistencia dát sú súčasťou MongoDB. Oproti klasickým dokumentovým databázam ponúka aj vymoženosti, ako agregácia, ad hoc dopyty, indexovanie, a pod. Taktiež má svoj vlastný plnohodnotný dopytovací jazyk *mongo query language* [8].

MongoDB poskytuje prvky relačných databáz, ktoré ešte rozširuje o ďalšiu funkcionálnosť sú zobrazené v tabuľke 1 *Prvky poskytované MongoDB* [7] a rozdiely v názvoch sú zobrazené v tabuľke 2 *Porovnanie konvencie názvov* [6], kde bol ako zástupca relačných databáz vybraná MySQL databáza).

Tabuľka 1: *Prvky poskytované MongoDB [7]*

	MySQL	MongoDB
Bohatý dátový model	Nie	Áno
Dynamická štruktúra	Nie	Áno
Dátové typy	Áno	Áno
Lokálnosť dát	Nie	Áno
Aktualizovanie polí	Áno	Áno
Ľahké pre programátorov	Nie	Áno
Komplexné transakcie	Áno	Nie
Kontrola	Áno	Áno
Auto-sharding	Nie	Áno

Tabuľka 2: *Porovnanie konvencie názvov [6]*

MySQL	MongoDB
Databáza	Databáza
Tabuľka	Kolekcia
Index	Index
Riadok	BSON dokument
Stĺpec	BSON pole (angl. field)
Spojenie	Vnorené dokumenty a prepojenie
Primárny kľúč	Primárny kľúč
Zoskupenie	Agregácia

6 Results

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.

6.1 Subsection

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi. Nam liber tempor cum soluta nobis eleifend option congue nihil imperdiet doming id quod mazim placerat facer possim assum. Typi non habent claritatem insitam; est usus legentis in iis qui facit eorum claritatem. Investigationes demonstraverunt lectores legere me lius quod ii legunt saepius. Claritas est etiam processus dynamicus, qui sequitur mutationem consuetudinum lectorum. Mirum est notare quam littera gothica, quam nunc putamus parum claram, anteposuerit litterarum formas humanitatis per seacula quarta decima et quinta decima. Eodem modo typi, qui nunc nobis videntur parum clari, fiant sollemnes in futurum.

7 Conslusions

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi sit amet arcu. Fusce pharetra dapibus elit. Duis malesuada. Proin at elit vitae quam cursus tristique. Quisque fermentum. Praesent dictum. Nullam vehicula. Nunc pharetra dolor ut velit. Sed pulvinar, est sed congue tempor, nibh arcu cursus enim, quis consequat magna lacus sed pede. In sagittis. Etiam volutpat, velit id tincidunt egestas, augue ligula auctor eros, sit amet viverra sapien tortor at odio. In diam libero, fringilla ut, adipiscing condimentum, ultricies at, dui. Phasellus vitae risus.

Pellentesque vulputate ante ut diam. Sed adipiscing malesuada odio. Pellentesque habitant morbi tristique senectus et netus et malesuada fames ac turpis egestas. Nam a leo. Praesent velit. Aenean vehicula accumsan quam. Nulla dolor lorem, imperdiet a, ullamcorper hendrerit, ultrices at, urna. Integer placerat ligula id purus. Sed id nisl. Pellentesque tincidunt neque in lacus. In non quam et felis suscipit viverra.

Literatúra

- [1] Akshar Bharati and Vineet Chaitanya. *Natural language processing: A Paninian perspective*. Prentice Hall of India, New Delhi, 2004.
- [2] Volha Bryl, Claudio Giuliano, Luciano Serafini, and Katerina Tymoshenko. Supporting natural language processing with background knowledge: Co-reference resolution case. In *9th International Semantic Web Conference (ISWC2010)*, November 2010.
- [3] Marie catherine De Marneffe and Christopher D. Manning. Stanford typed dependencies manual, 2008.
- [4] Ronan Collobert, Jason Weston, Léon Bottou, Michael Karlen, Koray Kavukcuoglu, and Pavel Kuksa. Natural language processing (almost) from scratch. *Journal of Machine Learning Research*, 12:2493–2537, 2011.
- [5] Ann Copestake. Natural language processing. 2004.
- [6] C. Gyorodi, R. Gyorodi, G. Pecherle, and A. Olah. A comparative study: Mongodb vs. mysql. In *Engineering of Modern Electric Systems (EMES), 2015 13th International Conference on*, pages 1–6, June 2015.
- [7] Inc MongoDB. Mongodb and mysql compared.
- [8] Ameya Nayak, Anil Poriya, and Dikshay Poojary. Article: Type of nosql databases and its comparison with relational databases. *International Journal of Applied Information Systems*, 5(4):16–19, March 2013. Published by Foundation of Computer Science, New York, USA.
- [9] Preeti and BrahmaleenKaurSidhu. Natural language processing. *Int.J.Computer Technology & Applications*, 2013.

A Technical documentation

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.

A.1 Implementation

Modul abc

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi. Nam liber tempor cum soluta nobis eleifend option congue nihil imperdiet doming id quod mazim placerat facer possim assum.

Modul def

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi. Nam liber tempor cum soluta nobis eleifend option congue nihil imperdiet doming id quod mazim placerat facer possim assum. Typi non habent claritatem insitam; est usus legentis in iis qui facit eorum claritatem. Investigationes demonstraverunt lectores legere me lius quod ii legunt saepius. Claritas est etiam processus dynamicus, qui sequitur mutationem

consuetudium lectorum. Mirum est notare quam littera gothica, quam nunc putamus parum claram, anteposuerit litterarum formas humanitatis per seacula quarta decima et quinta decima. Eodem modo typi, qui nunc nobis videntur parum clari, fiant sollemnes in futurum.

B User documentation

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat.

B.1 Instalation

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

B.2 Run the application

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat. Ut wisi enim ad minim veniam, quis nostrud exerci tation ullamcorper suscipit lobortis nisl ut aliquip ex ea commodo consequat. Duis autem vel eum iriure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugait nulla facilisi.

C Electronic medium

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat:

/Application

- implementácia opisovaného riešenia

/Documentation

- bakalárska práca spolu s anotáciami v slovenskom a anglickom jazyku

/Documentation/Latex

- latex zdrojové súbory dokumentácie

/Documentation/BibTeX

- BibTeX súbor s použitými referenciami

/Documentation/Resources

- dostupné použité zdroje

/Resources

- vstupne/testovacie dáta opisované v dokumente

/Source/Dependencies

- inštalačné súbory pre knižnice, ktoré potrebuje aplikácia

read.me - popis obsahu média v slovenskom a anglickom jazyku